

PL

PL

PL

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 13.7.2010
KOM(2010) 380 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO ORAZ
KOMITETU REGIONÓW**

**w sprawie swobody decydowania przez państwa członkowskie o uprawach
zmodyfikowanych genetycznie**

{KOM(2010) 375 wersja ostateczna}

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO ORAZ
KOMITETU REGIONÓW**

**w sprawie swobody decydowania przez państwa członkowskie o uprawach
zmodyfikowanych genetycznie**

1. WPROWADZENIE

Unia Europejska (UE) przyjęła kompleksowe ramy prawne w zakresie zatwierdzania produktów składających się z organizmów zmodyfikowanych genetycznie (GMO) lub uzyskanych na ich bazie. Procedura zatwierdzania obejmuje stosowanie GMO oraz produktów pochodnych w żywności i paszach, przetwórstwie przemysłowym oraz rolnictwie.

Unijny system zatwierdzania ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa zatwierdzonych GMO, a jednocześnie utworzenie rynku wewnętrznego dla tych produktów. Dwa akty prawne, tj. dyrektywa 2001/18/WE w sprawie uwalniania do środowiska organizmów zmodyfikowanych genetycznie¹ oraz rozporządzenie (WE) nr 1829/2003 w sprawie genetycznie zmodyfikowanej żywności i paszy², przewidują zatwierdzanie GMO w celu wprowadzenia ich do obrotu. Oba akty prawne określają oparte na badaniach naukowych normy dotyczące oceny ryzyka dla zdrowia ludzi, zdrowia zwierząt oraz ryzyka środowiskowego. Co więcej, rozporządzenie (WE) nr 1830/2003³ określa zasady dotyczące możliwości śledzenia i etykietowania organizmów zmodyfikowanych genetycznie oraz możliwości śledzenia żywności i pasz wyprodukowanych z GMO.

Odpowiedzialność za przeprowadzanie oceny naukowej spoczywa na Europejskim Urzędzie ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA), ale również na organach naukowych państw członkowskich. Rola państw członkowskich jest szczególnie istotna przy zatwierdzaniu GMO w kontekście upraw, ponieważ przeprowadzają wówczas wstępną ocenę wpływu na środowisko.

Od czasu przyjęcia ram prawnych sześć lat temu siedem państw członkowskich wprowadziło na swoich terytoriach zakaz lub ograniczenia w stosunku do upraw, za pomocą środków ochronnych w zakresie poszczególnych zatwierdzonych GMO⁴ lub poprzez ogólne zakazy dotyczące zmodyfikowanych genetycznie nasion⁵. W

¹ Dz.U. L 106 z 17.04.2001, s. 1.

² Dz.U. L 268 z 18.10.2003, s. 1.

³ Dz.U. L 268 z 18.10.2003, s. 24.

⁴ Kukurydza MON 810 została objęta zakazem przez Austrię, Luksemburg oraz Węgry na podstawie art. 23 dyrektywy 2001/18/WE, przez Grecję – na podstawie art. 23 dyrektywy 2001/18/WE oraz art. 18 dyrektywy 2002/53/WE, a także przez Francję i Niemcy na podstawie art. 23 dyrektywy 2001/18/WE oraz art. 34 rozporządzenia (WE) nr 1829/2003. Kukurydza T 25 została objęta zakazem przez Austrię na podstawie art. 23 dyrektywy 2001/18/WE. Ziemniak Amflora został objęta zakazem przez Austrię, Luksemburg oraz Węgry na podstawie art. 23 dyrektywy 2001/18/WE.

⁵ Polska przyjęła również przepisy, które równoważne są z ogólnym zakazem wprowadzania do obrotu nasion GM, lecz nie są oparte na jakichkolwiek klauzulach ochronnych przewidzianych

czterech innych przypadkach⁶ Rada odrzuciła większością kwalifikowaną wszystkie wnioski Komisji mające na celu uchylenie krajowych środków ochronnych w zakresie upraw GMO, chociaż we wszystkich przypadkach w przeprowadzonej przez UE ocenie naukowej wykazano, iż środki te nie były oparte na nowych lub dodatkowych informacjach, jakie pojawiły się od czasu zatwierdzenia przedmiotowych produktów, i w związku z tym wprowadzenie takich środków nie było prawnie uzasadnione.

Rada w swoich konkluzjach z grudnia 2008 r. uznała ramy prawne w zakresie GMO za kompleksowe i podkreśliła potrzebę lepszego wdrożenia obowiązujących przepisów, przede wszystkim w zakresie upraw. Zwróciła również uwagę na konieczność dalszego rozpatrywania wniosków, bez zbędnych opóźnień. W konkluzjach Rady wskazano konkretne obszary, w których wdrażanie przepisów dotyczących GMO powinno ulec poprawie. Komisja i EFSA pracują obecnie, wraz z państwami członkowskimi, nad tymi zagadnieniami.

We współpracy z państwami członkowskimi Komisja i EFSA pracują obecnie nad usprawnieniem procesu wdrażania przepisów w zakresie GMO w odniesieniu do obszarów wskazanych w konkluzjach Rady ds. Środowiska w 2008 r. Trwa aktualizacja wytycznych EFSA w zakresie oceny wpływu środowiskowego. Obejmuje ona szczególne obszary wskazane przez Radę. Zakończenie prac nad wytycznymi EFSA planowane jest na ostatni kwartał 2010 r. Komisja omówi wówczas aktualizowane wytyczne z państwami członkowskimi, tak by, przy poparciu ze strony państw członkowskich, nadać im wartość normatywną.

Komisja analizuje obecnie ponadto, jak, na podstawie obowiązujących przepisów oraz zgodnie z konkluzjami Rady z 2008 r., jeszcze bardziej usprawnić środowiskowy monitoring upraw GMO po ich wprowadzeniu do obrotu.

W grudniu 2008 r. Rada zwróciła się również z wnioskiem do Komisji o przedstawienie sprawozdania na temat społeczno-ekonomicznych skutków GMO. Sprawozdanie to powinno opierać się na informacjach przekazanych przez państwa członkowskie, które wykonały znaczącą pracę gromadząc dane na temat społeczno-ekonomicznych skutków GMO, a w szczególności ich upraw. Komisja przedstawi to sprawozdanie przed końcem 2010 r. Zostanie ono następnie przekazane do Parlamentu Europejskiego i do Rady do rozpatrzenia i dalszej dyskusji.

W związku z szeroko zakrojonym przeglądem unijnego ustawodawstwa Komisja rozpoczęła również dwie ewaluacje mające na celu ocenienie ram prawnych UE w zakresie GMO: jedną – w dziedzinie zmodyfikowanej genetycznie żywności i pasz, drugą – w dziedzinie upraw GMO. Zakres tych ocen obejmuje najważniejsze aspekty ram prawnych. Obie oceny zostaną sfinalizowane w ostatnim kwartale 2010 r. Następnie, w połowie 2012 r., przeprowadzona zostanie analiza możliwych dostosowań strategicznych.

ustawodawstwem UE. W dniu 16 lipca Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał wyrok, w którym stwierdził, że przepisy te są sprzeczne z przepisami UE, i orzekł, że Polska uchybiła swoim zobowiązaniom (sprawa C-165/08).

⁶ Czerwiec 2005 r., grudzień 2006 r., luty 2007 r. oraz marzec 2009 r.

W konkluzjach z 2008 r. Rada rozważała również regionalne aspekty upraw GMO, zarówno w kontekście naukowej oceny ryzyka, jak i konkretnych skutków społeczno-ekonomicznych. Niektóre państwa członkowskie zwróciły się tymczasem do Komisji o opracowanie wniosków, które pozwoliłyby państwom członkowskim decydować o uprawach GMO we własnym zakresie.

Jednocześnie w założeniach politycznych dla nowego składu Komisji, sformułowanych przez przewodniczącego Barroso we wrześniu 2009 r. i przyjętych przez Komisję w marcu 2010 r., wskazano, że możliwe powinno być połączenie unijnego systemu zatwierdzania, opartego na dowodach naukowych, ze swobodą podejmowania decyzji przez państwa członkowskie co do tego, czy chcą upraw GMO na swoich terytoriach.

Celem niniejszego komunikatu jest wyjaśnienie, jak zapewnić państwom członkowskich tę swobodę poprzez podejście łączące przegląd obecnego zalecenia w sprawie współistnienia upraw (w którym potwierdzono, iż państwa członkowskie potrzebują więcej elastyczności) ze zmianą obowiązujących ram prawnych.

2. BARDZIEJ ELASTYCZNE PODEJŚCIE W RAMACH OBOWIĄZUJĄCYCH PRZEPISÓW

2.1. Cel: zapewnienie państwom członkowskim większej elastyczności co do upraw GMO

Zgodnie z art. 26a dyrektywy 2001/18/WE państwa członkowskie mogą podjąć właściwe środki mające na celu zapobieżenie niezamierzonemu występowaniu organizmów zmodyfikowanych genetycznie w innych produktach. Zważywszy na zróżnicowanie warunków pracy rolników pomiędzy krajami, regionami, a nawet na poziomie lokalnym, Komisja zawsze uważała, że środki mające na celu zapobieżenie niezamierzonemu występowaniu GMO w uprawach konwencjonalnych i ekologicznych powinny zostać opracowane i wdrożone przez same państwa członkowskie.

Aby wspierać państwa członkowskie w opracowywaniu takich środków, Komisja opublikowała w 2003 r. zalecenie 2003/556/WE w sprawie wytycznych dotyczących opracowania krajowych strategii oraz najlepszych praktyk w celu zapewnienia współistnienia upraw zmodyfikowanych genetycznie z uprawami konwencjonalnymi i ekologicznymi⁷. Celem takich środków krajowych jest uniknięcie ewentualnych strat ekonomicznych wynikających z mieszania upraw zmodyfikowanych genetycznie z tymi niezmodyfikowanymi genetycznie (konwencjonalnymi i ekologicznymi).

Doświadczenia zgromadzone w ciągu ostatnich lat wskazują, iż oparte na zaleceniu 2003/556/WE podejście nie wyczerpuje możliwości, jakie oferuje art. 26a dyrektywy 2001/18/WE, zwłaszcza, jeśli chodzi o uprawnienia państw członkowskich do wprowadzania środków mających na celu zapobieżenie niezamierzonemu występowaniu GMO w innych produktach. Potwierdza to rozwój sytuacji dotyczącej upraw GMO w państwach członkowskich. Niektóre państwa członkowskie przyjęły już krajowe środki dotyczące współistnienia upraw, których celem jest ograniczenie

⁷ Dz.U. L 189 z 29.7.2003, s. 36.

występowania GMO w innych uprawach do poziomu poniżej 0,9 %. Inne państwa członkowskie przyjęły różne wymogi w zakresie izolowania produkcji ekologicznej. Konkretnie mówiąc, doświadczenie z wdrażania zalecenia z 2003 r. wykazuje, że potencjalne straty dochodów producentów ekologicznych i (w niektórych przypadkach) konwencjonalnych nie są związane wyłącznie z przekroczeniem progu 0,9 %.

Ponieważ niektóre rodzaje produkcji rolnej, takie jak produkcja ekologiczna⁸, są często bardziej kosztowne, możliwość utraty związanej z nią wyższej ceny w przypadku wykrycia niezamierzonego występowania GMO może spowodować poważne straty ekonomiczne dla tych gałęzi produkcji rolnej. Dlatego też te rodzaje produkcji mogą wymagać zaostrzenia wymogów co do odległości między uprawami. Co więcej, lokalne ograniczenia i cechy specyficzne mogą wiązać się ze znacznymi kosztami i w dużym stopniu utrudnić skuteczne spełnianie takich wymogów w niektórych regionach.

W niektórych przypadkach oraz w zależności od popytu rynkowego i odpowiednich przepisów prawodawstw krajowych (np. niektóre państwa członkowskie opracowały krajowe normy dla różnych rodzajów znakowania niezmodyfikowanych genetycznie produktów), występowanie śladowych ilości GMO w poszczególnych uprawach przeznaczonych do produkcji żywności – nawet, jeśli wynosi ona poniżej 0,9 % – może ponadto spowodować straty ekonomiczne dla przedsiębiorstw, które chcą uprawy te wprowadzać do obrotu jako niezawierające GMO.

W związku z powyższym należy dokonać przeglądu zalecenia z 2003 r. w sprawie współistnienia upraw i zastąpić je nowym zaleceniem, które odzwierciedla dotychczasowe doświadczenia w zakresie krajowych środków dotyczących upraw GMO i zapewnia więcej elastyczności.

Nowe zalecenie nawiązuje również do możliwości wykluczenia przez państwa członkowskie upraw GMO z dużych obszarów swojego terytorium, by zapobiec niezamierzonemu występowaniu GMO w uprawach konwencjonalnych i ekologicznych („obszary wolne od GMO”). Możliwość ta powinna jednak uzależniona być od wykazania przez państwa członkowskie, że w przypadku tych obszarów żadne inne środki nie są wystarczające, by zapobiec niezamierzonemu występowaniu GMO w uprawach konwencjonalnych i ekologicznych. Co więcej środki ograniczające powinny być proporcjonalne do zamierzonego celu (tj. ochrony konkretnych potrzeb rolników nastawionych na uprawę konwencjonalną lub ekologiczną).

W związku z tym nowe zalecenie co do wytycznych w sprawie opracowania krajowych środków dotyczących współistnienia upraw (w załączeniu) ograniczone zostało do ogólnych zasad opracowywania środków zapobiegania mieszanemu uprawom GMO i tym samym uznaje swobodę państw członkowskich w uwzględnianiu specyfiki regionalnej i krajowej oraz szczególnych potrzeb lokalnych dotyczących upraw konwencjonalnych, ekologicznych oraz innych. Zalecenie to przejmowane

⁸ Zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych GMO nie są wykorzystywane w produkcji ekologicznej jako nasiona, żywność lub pasza (art. 9 ust. 1). Należy dążyć do tego, by w produktach rolnictwa ekologicznego występowało jak najmniej organizmów modyfikowanych genetycznie (zob. motyw 10).

jest przez Komisję łącznie z niniejszym komunikatem. Komisja nadal współpracować będzie z państwami członkowskimi w zakresie najlepszych praktyk dotyczących współistnienia upraw (prace Europejskiego Biura ds. Współistnienia Upraw).

2.2. Inne elementy związane z ramami UE dotyczącymi zatwierdzania GMO

Należy również zauważyć, iż obowiązujące ramy prawne w zakresie GMO obejmują przejrzysty i wspólny dla całej Unii Europejskiej system zatwierdzania oparty na naukowej ocenie ryzyka. Na podstawie naukowych danych w ocenie ryzyka możliwe jest w zasadzie dokonanie rozróżnienia na poszczególne regiony⁹. Jeśli ocena ryzyka pozwoli stwierdzić, że uprawy GMO stwarzają szczególne zagrożenie na poziomie regionalnym, to muszą one zostać uwzględnione w zatwierdzeniu UE w formie szczególnych warunków lub środków kontroli ryzyka. Środki takie mogą obejmować ograniczenie lub zakaz, o ile znajdują one uzasadnienie we wnioskach naukowych.

Rozporządzenie (WE) nr 1829/2003 przewiduje również możliwość uwzględnienia przez Komisję innych od naukowych istotnych czynników w procedurze zatwierdzania GMO w celu ograniczenia lub zakazania ich wprowadzania do obrotu. Tym niemniej uzasadnienia takich ograniczeń muszą odnosić się konkretnie do danego GMO i mogą zostać uwzględnione wyłącznie w momencie przyjmowania decyzji o zatwierdzeniu danego GMO. Co więcej, taka możliwość nie została przewidziana w dyrektywie 2001/18/WE, w związku z tym nie powinna być ona wykorzystywana w stosunku do GMO zatwierdzonych na mocy wymienionej dyrektywy.

Dlatego też wydaje się, że istniejące ramy, w obrębie których wnioski naukowe lub inne istotne czynniki mogą być wykorzystywane jako uzasadnienie do ograniczania lub zakazywania upraw GMO, nie zapewniają państwom członkowskim koniecznej swobody decydowania w oparciu o swoje specyficzne uwarunkowanie o tym, czy chcą upraw GMO na swoich terytoriach.

3. ZMIANA PRZEPISÓW W CELU WPROWADZENIA KLAUZULI „OPT-OUT”

Niektóre państwa członkowskie chcą mieć możliwość odstąpienia od upraw GM. Jak dotąd wiele z tych państw członkowskich zakazało upraw GMO, odwołując się do klauzuli ochronnej zawartej w art. 23 dyrektywy 2001/18/WE lub środków nadzwyczajnych, o których mowa w art. 34 rozporządzenia (WE) nr 1829/2003, które jednak przewidziane zostały wyłącznie w celu uwzględnienia nowych zagrożeń pojawiających się już po wydaniu zezwolenia. W związku z tym Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) nie uznał tych środków za uzasadnione naukowo. Podobnie również kilka regionów ogłosiło się jako „wolne od GMO”.

Powody, dla których GMO zakazywane są w krajach lub wykluczane z poszczególnych regionów, okazują się być różnorodne. Obejmują one zarówno uzasadnienia agronomiczne związane z trudnościami w zapewnieniu współistnienia,

⁹ Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. c) i załącznikiem II do dyrektywy 2001/18/WE oraz art. 6 i 18 rozporządzenia (WE) nr 1829/2003.

jak i racje polityczno-gospodarcze, takie jak zaspokojenie popytu rynku na produkty wolne od GMO. W takich przypadkach państwa członkowskie pragną zachować niektóre obszary w zgodności z krajowymi strategiami w zakresie różnorodności biologicznej lub dla celów szeroko zakrojonej ochrony przyrody.

W dniu 23 marca 2009 r. Niderlandy przedłożyły Radzie ds. Rolnictwa i Radzie ds. Środowiska¹⁰ deklarację, w której zwracają się do Komisji o przedstawienie rozwiązania w sprawie upraw, uwzględnienie społeczno-ekonomicznego wymiaru upraw GMO i utrzymanie rynku wewnętrznego dla zmodyfikowanej genetycznie żywności i produktów paszowych. Przy poparciu ze strony dwunastu państw członkowskich¹¹ Austria przedłożyła Radzie ds. Środowiska, podczas jej posiedzenia w dniu 25 czerwca 2009 r., dokument¹², w którym szczególną uwagę poświęcono kwestii pomocniczości związanej z uprawami i w którym zawarto propozycję klauzuli „opt-out” w celu włączenia jej do przepisów.

Dlatego też wydaje się, że należy zmienić ustawodawstwo UE, tak by wprowadzić do niego wyraźną podstawę prawną uprawniającą państwa członkowskie do ograniczenia lub zakazywania upraw wszystkich lub poszczególnych zatwierdzonych GMO na części lub całości swojego terytorium w oparciu o szczególne dla tych państw warunki. Zmiany tej można dokonać poprzez włączenie do dyrektywy 2001/18/WE nowego art. 26b. Miałyby ona zastosowanie do wszystkich GMO, które zostały zatwierdzone do uprawy w UE bez względu na to, czy miało to miejsce na mocy dyrektywy 2001/18/WE czy rozporządzenia (WE) nr 1829/2003.

Zgodnie z ramami prawnymi dotyczącymi zatwierdzania GMO poziom ochrony zdrowia ludzi i zwierząt oraz środowiska, jaki przyjęto w UE, nie może być modyfikowany przez poszczególne państwa członkowskie i ta zasada nie powinna ulec zmianie. Zgodnie z nową podstawą prawną państwa członkowskie będą jednak mogły przyjmować środki w zakresie ograniczania lub zakazywania upraw wszystkich lub poszczególnych GMO na części lub całości swojego terytorium. W tym celu będą mogły uzasadnić to przyczynami innymi niż te, które już przewidziano w zharmonizowanych przepisach UE przewidujących uwzględnianie w procedurach zagrożeń, jakie GMO mogą za sobą pociągać z punktu widzenia zdrowia i środowiska.

Co więcej, te krajowe środki będą musiały być zgodne z traktatami, a zwłaszcza z zasadą niedyskryminacji między produktami krajowymi i niekrajowymi, zgodnie z art. 34 i 36 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w zakresie swobodnego przepływu towarów. Środki powinny dotyczyć wyłącznie upraw GMO, a nie swobodnego przepływu i przywozu zmodyfikowanych genetycznie nasion i materiału rozmnożeniowego roślin oraz ich plonów. Środki te powinny być również zgodne z międzynarodowymi zobowiązaniami UE, przede wszystkim w odniesieniu do Światowej Organizacji Handlu. Aby zapewnić przejrzystość, państwa członkowskie chcące przyjąć takie środki, będą musiały miesiąc przed ich przyjęciem przekazać je Komisji i pozostałym państwom członkowskim wraz z uzasadnieniem.

¹⁰ Nota Rady Unii Europejskiej o nr ref. 7581/09.

¹¹ Bułgaria, Grecja, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niderlandy, Polska, Słowenia i Węgry.

¹² Nota Rady Unii Europejskiej o nr ref. 11226/2/09 REV 2.

Państwa członkowskie będą następnie dysponowały pełną swobodą przy zmianie takich środków w zakresie, w jakim uznają to za stosowne, na wszystkich etapach zatwierdzania lub ponownego zatwierdzania danych GMO.

Podsumowując, nowe ramy prawne nie wprowadzają zmian do unijnego systemu zatwierdzania GMO, lecz umożliwią państwom członkowskim przyjmowanie środków, które będą miały zastosowanie do GMO już zatwierdzonych na podstawie obowiązujących przepisów. Państwa członkowskie uzyskają tym samym kolejną możliwość przyjmowania środków w stosunku do już zatwierdzonych GMO, co stanowi uzupełnienie środków, które już mogą wprowadzać na mocy art. 26a 2001/18/WE w celu zapobieżenia niezamierzonemu występowaniu GMO w pozostałych uprawach.

W związku z tym i w oparciu o powyższe zasady Komisja postanowiła przedłożyć Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wniosek ustawodawczy w formie rozporządzenia zmieniającego dyrektywę 2001/18/WE i dotyczącego możliwości ograniczania lub zakazywania przez państwa członkowskie upraw GMO na ich terytoriach.

4. WNIOSKI

Komisja uważa, że to nowe podejście jest niezbędne do osiągnięcia właściwej równowagi między utrzymaniem unijnego systemu zatwierdzania opartego na naukowej ocenie ryzyka dla zdrowia i ryzyka środowiskowego a potrzebą przyznania państwom członkowskim większej swobody w uwzględnianiu szczególnych kwestii krajowych, regionalnych czy lokalnych wiążących się z uprawą GMO.

Pierwszym krokiem jest przegląd obowiązującego zalecenia w sprawie współistnienia upraw (2003/556/WE), które w większym stopniu odzwierciedlać będzie możliwości, jakimi państwa członkowskie będą dysponować przy wprowadzaniu środków mających na celu zapobieżenie niezamierzonemu występowaniu GMO w uprawach konwencjonalnych i ekologicznych zgodnie z obowiązującymi ramami prawnymi.

Kolejnym krokiem będzie przyjęcie przez Parlament Europejski i Radę wniosku ustawodawczego przewidującego, pod pewnymi warunkami, możliwość ograniczania lub zakazywania przez państwa członkowskie upraw wszystkich lub niektórych GMO na części lub całości swojego terytorium, co, niezależnie od procedury zatwierdzania, umożliwi państwom członkowskim uwzględnianie szczególnych kwestii krajowych lub lokalnych wiążących się z uprawą GMO. Takie podejście do upraw GMO, przy jednoczesnym utrzymaniu i dalszym stosowaniu unijnego systemu zatwierdzania GMO, a także zapewnieniu swobodnego obrotu i przywozu zmodyfikowanej genetycznie żywności, pasz i nasion, powinno odpowiedzieć na wnioski licznych państw członkowskich, a także usatysfakcjonować zainteresowane strony i opinię publiczną. Podejście to jest również zgodne z obserwowaną dotychczas w państwach członkowskich praktyką w zakresie upraw GMO, jak również z zasadą pomocniczości i proporcjonalności. Komisja tymczasem nadal stosować będzie obowiązujące ramy prawne UE w zakresie GMO. W tym kontekście i zgodnie z art. 31 dyrektywy 2001/18/WE w sprawozdaniach w sprawie działań podjętych w celu wykonania dyrektywy

szczególna uwaga poświęcona zostanie doświadczeniom zgromadzonym w odniesieniu do art. 26a i 26b.

Niniejszemu komunikatowi towarzyszy nowe zalecenie w sprawie wytycznych w zakresie opracowywania krajowych środków mających na celu zapobieżenie niezamierzonemu występowaniu GMO w uprawach konwencjonalnych i ekologicznych oraz wniosek ustawodawczy zmieniający dyrektywę 2001/18/WE i odnoszący się do możliwości ograniczania lub zakazywania przez państwa członkowskie upraw GMO na ich terytorium.